

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

№ БД - 5111400 - 4.03

2016 йил "9" 01

Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

2016 йил "22" 01

ЛЕКСИКОЛОГИЯ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	100 000	– Гуманитар соҳа
Таълим соҳаси:	110 000	– Педагогика
Таълим йўналиши:	5111400	– Хорижий тил ва адабиёти (француз тили)

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2016 йил “22” январдаги “26”-сонли буйруғининг 2-илоvasи билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг 2016 йил “9” январдаги 1-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида ишлаб чиқилди.

Тузувчи:

Отамуродова Д.А. - ЎзДЖТУ, “Француз тили назарияси ва амалиёти” кафедраси ўқитувчиси

Такризчилар:

Ёқубов Ж.А. - ЎзДЖТУ, “Француз тили назарияси ва амалиёти” кафедраси мудири, ф.ф.д., проф.;

Ширинова Р.Ҳ. - ЎзМУ, “Француз филологияси” кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент(*турдош ОТМ*).

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети Илмий кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2015 йил “26” ноябрдаги 4-сонли баённома).

КИРИШ

Ушбу дастурда “Лексикология” фанининг мазмуни, предмети ва методи, лексикологиянинг моҳияти, унинг мақсади ва вазифалари, ушбу фаннинг илмий-назарий масалалари ва методлари билан боғлиқ муаммолар ҳақида маълумот берилади. Лексикология фанининг ушбу ўқув дастури чет тилларни ўқитишга қўйилган Давлат таълим стандартлари асосида ишлаб чиқилди.

Фаннинг мақсад ва вазифалари

“Лексикология” фанининг асосий мақсади–талабаларни тил луғат бойлиги тўғрисидаги асосий тушунчалар, чет тилини ўрганишда лексик бирликларнинг аҳамияти ва уларнинг бошқа тил қатламлари тизимида тутган ўрни билан таништириш, уларга тил луғат бойлигининг асосий қонуниятларини, шунингдек талабаларни тил тўғрисидаги асосий назарий тушунчалар, чет тилини ўрганишнинг услуб ва ёндашувлари, тилнинг илмий билимлар тизимида тутган ўрни билан таништириш, уларга тил сатҳларининг асосий қонуниятларини ўргатишдан иборат.

Фаннинг вазифаси – уни ўрганувчиларга:

- тил ва нутқнинг асосий таркибий материаллари;
- сўз ва унинг моҳиятини ўрганиш;
- сўзнинг лексик маънолари ва уларнинг турларини таҳлил қилиш;
- сўзларнинг келиб чиқиши тарихи (этимологияси);
- сўзларнинг нутқда хилма-хил қўлланилишининг ўзига хосликлар;
- талабаларга табиий тил моҳиятига оид билимларни эгаллашга имконият яратиш;
- уларда тилнинг ички тузилмаси, унинг сатҳлари ва бирликларини илмий асосда тадқиқ этиш кўникмаларини шакллантириш тўғрисида тушунчаларга эга бўлишларини таъминлаш, тадқиқ қилиш ва ўргатишдан иборатдир.

Фан бўйича талабаларнинг тасаввур, билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар

“Лексикология” фанини ўзлаштириш жараёнида бакалавр:

- лексик қонун-қоидалар;
- лексикологиянинг бошқа тилшунослик фанлари орасидаги ўрни, унинг грамматика, фонетика, стилистика каби фанлар билан алоқасини
- лексикография;
- сўз, унинг маъноси, вазифаси ва тушунча;
- янги сўзларнинг ясалиш йўллари;
- сўзларнинг ўз маъноларини ўзгартириш масалалари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*
- турли сўз ва сўз маъноларини фарқлай олиш ва уларни таснифлашни;
- тил ва нутқ бирликларини ўз маъноси ва кўчма маъноларда қўллашни;

- тил қонуниятларининг ички ва ташқи манбаларини **билиши ва улардан фойдалана олиши**;

- сўзларнинг структурал ва семантик хусусиятларини ҳамда уларни нутқда қўлланилиш усулларини тўғри аниқлаш;

- сўз ва унинг маъноларига оид назарий билимларни тилни амалий жиҳатдан ўрганиш ва баҳолаш;

- тил луғат таркиби ривожланишининг асосий тенденциялари тўғрисида тушунчаларга эга бўлиш;

- сўзларни структурал ва семантик жиҳатдан таснифлашга оид билимларни қўллаш;

- ижтимоий жаргонлар ва терминологияни таҳлил қилиш;

- француз тили луғатининг бойиш усуллари (интралингвистик, экстра лингвистик) ҳақида **кўникмаларига эга бўлиши керак**;

- сўз ва тушунча бирлигини англаш;

- сўзларнинг мустақил ва ёрдамчи гуруҳларга ажрата олиш;

- назарий билимларни тадқиқ қилиш;

- турли хил луғатлардан тўғри фойдалана олиш;

- лексиканинг замон ва макон жиҳатдан фарқланиши ҳақида ўз нуқтаи назарини илмий асослаб бериш ва булардан амалий масалаларни ечишда фойдалана билиш;

- тил ҳодисаларини семантик таҳлил қилиш **малакаларига эга бўлиши керак**.

Фаннинг ўқув режадаги бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги ва услубий жиҳатдан узвийлиги

“Лексикология” – умумқасбий ва асосий ихтисослик фани ҳисобланади. Мазкур дастурни амалга ошириш учун талаба ўқув режасида режалаштирилган “Ўрганилаётган тил филологиясига кириш ва тил тарихи”, “Мамлакатшунослик” фанларидан билим ва кўникмаларга эга бўлиши талаб этилади.

Фаннинг илм-фан ва ишлаб чиқаришдаги ўрни

Филология ва тилларни ўқитиш таълим йўналиши бўйича бакалавр тайёрлаш босқичининг ажралмас бўғини сифатида “Лексикология” умумқасбий ва ихтисослик фанлари қаторига киради, бу фан бўйича талабалар эгаллаган билим, кўникма ва малакалар уларнинг умумий ўрта таълим мактаблари, академик лицейлар ва касб-хунар коллежларида педагогик фаолият кўрсатиш ва илмий изланишлар олиб боришда, шунингдек чет тилини амалий қўллашда ёрдам беради.

Фанни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

“Лексикология” фани назарий курсини ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот коммуникатив технологияларидан фойдаланиш назарда тутилган. Фанни ўзлаштиришда дарслик, ўқув ва услубий қўлланмалар ҳамда ишланмалар, тарқатма ва электрон материаллардан фойдаланилади. Мазкур фан машғулотларида аудио-видео воситалари ва компьютер технологиялари ёрдамида тақдимотлар ўтказиш, коммуникатив методнинг тармоқлари

бўлган – лойиҳалаш, масофавий таълим, ақлий ҳужум, гуруҳли фикрлаш, кичик гуруҳ мусобақалари, думалоқ стол, кластер, амалий иш ва дидактик ўйинлар, портфолио, кейс-стадиусулларидан фойдаланиш, шунингдек, компьютер дастурларидан, интернет тизимларидан фойдаланиш мумкин.

АСОСИЙ ҚИСМ

Фаннинг назарий машғулоти мазмуни “Лексикология” фанининг мазмуни, предмети ва методи

Фаннинг мазмуни. Ҳозирги замон француз тили лексикологияси фани, предмети ва вазифалари, тилнинг луғат таркиби ҳақидаги таълимот. Француз тили лексикологияси ва унинг бошқа лингвистик фанлар орасида тутган ўрни. Лексикологиянинг фонетика, грамматика, тил тарихи ва стилистика билан алоқалари. Тарихий (диахрон) ва тасвирий (синхрон) лексикология ва уларнинг ўзаро муносабатлари.

Ҳозирги замон француз тили лексикологияси фани асосий масалалари

Сўз ҳақида таълимот, луғат таркиби ривожланишининг асосий қонун-қоидалари ва йўллари: тарихий тизим сифатида луғат таркиби тавсифи. Тилнинг луғат таркибини ўрганишда қўлланилган умумий тилшуносликнинг айрим ҳолатлари (тил ва нутқ, тизим ва мезон). Тематик, лексик ва семантик гуруҳлар. Синтагматика ва парадигматика, сўз ва сўз муқобили (эквивалент), семасиология ва ономасиология. Сўз – тилнинг асосий қурилиш материали ва номинатив бирлиги сифатида. Сўз ва шакл муносабати. Сўзнинг грамматик ва лексик маънолари. Сўз функциялари. Сўзнинг лексик маъно турлари (диахронияда), сўзнинг ўз ва кўчма маънолари бош (асосий), ва иккинчи даражали маънолари. Фразеологик боғланган, синтактик аниқланган маънолари (синхронияда) сўзнинг этимологик маъноси, семантик асосланган ва асосланмаган маънолари. Асосланганлик даражаси ва турлари. Сўзнинг «икки шакли» ва унинг миллий характери. Халқ этимологияси.

Сўзнинг фонетик таснифи

Тил ва нутқда сўзнинг қисқа ва узунлик муносабатлари. Сўзнинг грамматик таснифи. Мустақил ва ёрдамчи сўзлар. Сўз туркумлари ва уларнинг лексик, грамматик таснифи. Сўз ва морфема ўртасидаги фарқлар. Сўзнинг фонетик, грамматик ва лексик вариантлари. Ҳозирги замон француз тили луғат таркибининг тавсифи, француз тили луғат таркибининг асосий қисмлари: ўз сўзлар фонди ва ўзлашма сўзлар. Француз тилида сўз яшанинги лексик усуллари (ясама, қўшма, аналитик сўзлар ва бошқалар); Француз тили луғат таркибининг келиб чиқиши ва унинг бойиш йўллари. Кўп маъноли ва бир маънолилик. Сўзнинг лексик маъноси турлари.

Француз тили луғат таркибининг ривожланиш йўллари ва қонуниятлари

Мавжуд сўз маъноларининг ўзгариши. Янги сўзлар ясаш – француз тили луғат таркиби бойишининг ички манбаи. Бошқа тиллардан кириб келган ўзлаштирма сўзлар-луғат таркиби бойишининг ташқи манбаи. Метафора ва катакреза, метонимия ва синекдоха. Сўз маъноларининг торайиши ва кенгайиши, яхшиланиши ва ёмонлашуви. Гипербола, литота ва эвфемизмлар.

Янги сўз ясаш йўллари

Янги сўзлар ҳосил қилишнинг асосий йўллари. Янги сўзлар ҳосил қилишнинг лексикология ва грамматика (морфология) билан алоқадорлиги. Ҳозирги замон француз тилида морфологик қурилиш. Сўзларнинг содда ва мураккаб (қўшма), туб ва ясама сўзларга ажратилишининг тарихий шарт эканлиги. Ҳозирги замон француз тили сўз тизимини морфологик (морфема ва сўз ясовчи аффикслар) таҳлил қилиш. Янги сўзлар ҳосил қилишнинг лингвистик чегаралари. Янги сўзлар ҳосил қилишнинг морфологик усуллари. Сўз ҳосил қилишнинг синтактик-морфологик усуллари. Қўшма сўзларнинг ясалиши. Қўшма сўз ва сўз бирикмаларини ўзаро фарқлаш мезонлари. Қўшма сўзларнинг А.Дарместетер таснифи. Қўшма сўзларнинг грамматик таснифи. Конверсия – янги сўзлар ясашда бир сўзнинг бошқа лексик-грамматик категорияга ўтиши. Конверсия турлари: отлашиш, сифатлашиш ва равишлашиш. Лексикализация ва грамматикализация ҳодисалари конверсиянинг бир тури сифатида. Янги сўзлар ҳосил қилишнинг фонетик-морфологик усуллари. Сўзларни қисқартириш (аббревиация). Ономатопия – ҳозирги замон француз тилида ҳар хил товушларга тақлид қилиш усули билан янги сўзлар ясаш.

Турғун сўз бирикмалари

Сўз бирикмаларининг турлари: эркин ва турғун сўз бирикмалари. Турғун сўз бирикмалари – фразеология. Фразеология тушунчаси. Фразеологик бирикмаларнинг таснифи. Фразеологик синонимия.

Бошқа тиллардан ўзлаштирилган сўзлар

Француз тили луғат таркибининг бойиб, ривожланиб боришида бошқа тиллардан сўз ўзлаштиришнинг тарихий шартли жараён эканлиги ҳамда унинг экстралингвистик ва лингвистик сабаблари. Классик ўлик тиллар (лотин, қадимги грек)дан сўз ўзлаштириш. Роман (итальян, испан, португал) тилларидан сўз ўзлаштириш. Немис ва инглиз тилларидан сўз ўзлаштириш. Араб тилидан ўзлаштирилган сўзлар, шунингдек, рус тилидан кирган сўзлар. Ҳозирги замон француз тилида этимологик дублет сўзлар. Бошқа тиллардан ўзлаштирилган сўзларнинг француз тили луғат таркибига таъсири. Пуризм (бошқа тиллардан ўзлаштирилган сўзлардан тозалаш) оқими. Ҳозирги француз тили луғат таркиби тавсифи. Умумистеъмол лексикаси. Унинг турғунлик даражаси ва этимологик тавсифи. Умумистеъмол лексиканинг мерос фонд эканлиги. Миллий тил ва унинг шевалари. Миллий тилнинг умумхалқ характери. Шеваларнинг йўқолиб бориши. Шевалар ҳисобига миллий француз тилининг бойиши; лексиканинг ижтимоий фарқланиши. Ижтимоий шевалар (жаргонлар). Касб-хунар жаргонлари. Терминологик лексика (калька). Неологизмлар ва архаик сўзлар. Лексик ва семантик неологизмлар. Индивидуал – стилистик неологизм. Ҳозирги замон француз тилида

эскирган сўзлар: тарихий эскирган сўзлар ва архаизмлар. Халқаро сўзлар ва сўзма-сўз таржима қилиб ўзлаштирилган лексика.

Сўзларнинг лексик-семантик қатламлари

Синонимлар. Синонимия муаммоси. Синонимия мезони, синонимик қатор тушунчаси. Мутлақ ва нисбий синонимлар. Синонимлар таснифи. Идеографик ва стилистик синонимлар. Омонимлар. Тўлиқ нисбий омонимлар. Лексик ва грамматик омонимлар. Омонимларнинг келиб чиқиш сабаблари, этимология, янги сўзлар яшаш, семантик (конверсия ва фонетик). Омонимларнинг шаклига кўра таснифлаши. Омографлар – омофонлар. Антоним сўзлар. Антонимик муносабат турлари. Антонимларни шаклига кўра таснифлаш: логик (сўз) антонимлар ва морфологик антонимлар. Лексик майдон тушунчаси. Лексик семантик гуруҳлар. Паронимия, омография, омофония.

Француз лексикографияси асослари

Лексикография амалий лексикологиянинг бир бўлими сифатида. Француз лексикографияси тараққиётининг асосий даврлари. Ўта муҳим француз луғатларининг турлари ва уларнинг таснифи. Француз лексикографиясининг келиб чиқишидан бошлаб XIX ўрталаригача бўлган тарихи. Биринчи луғатлар. XVII аср луғати. Dictionnaire de l'Académie française норматив луғатнинг намунаси сифатида. Академия луғатларининг кейинги нашрлари. XVIII-XIX аср биринчи ярмининг энг машҳур лексикографик ишлари. XIX-XX асрлар француз лексикографияси. Изоҳли луғатлар. Э.Литтре луғати ва унинг аҳамияти. Замонавий изоҳли луғатлар: P. Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française. Энциклопедик луғатлар. Пьер Ларусс, унинг лексикографик вана шриётчилик фаолияти. «XIX асрнинг Катта Универсал луғати». «Ларусс»нинг кейинги нашрлари. «XX асрнинг Ларусси». Этимологик луғат, аналогик луғат, синонимлар луғати, антонимлар луғати, терминологик луғат, фразеологик луғат, арголуғативабошқалар. Икки ва уч тиллик луғатлар.

Семинар машғулотларнинг тахминий рўйхати

- “Лексикология” фанининг мазмуни, предмети ва методи.
- Сўз ҳақида таълимот
- Луғат таркиби ривожланишининг асосий қонун қоидалари
- Тематик, лексик ва семантик гуруҳлар
- Синтагматика ва парадигматика
- Сўз ва сўз муқобили (эквивалент)
- Семасиология ва онамасиология
- Сўз ва шакл муносабати
- Сўзнинг асосий ва кўчма маънолари
- Фразеологик бирикмаларнинг маънолари
- Сўзнинг этимологик маънолари
- Сўзнинг фонетик тавсифи
- Тил ва нутқ
- Мустақил ва ёрдамчи сўзлар

- Сўз туркумлари ва уларнинг лексик, грамматик таснифи.
- Сўз ва морфема ўртасидаги фарқлар

Семинар машғулотларни ташкил этиш бўйича тавсиялар

Семинар машғулотларини ташкил этиш юзасидан кафедра томонидан кўрсатма ва тавсиялар ишлаб чиқилади. Унда талабалар асосий маъруза мавзулари бўйича олган билим ва кўникмаларини амалий масалалар, кейслар орқали янада бойитадилар. Шунингдек, дарслик ва ўқув қўлланмалар асосида талабалар билимларини мустаҳкамлашга эришиш, тарқатма материаллардан фойдаланиш, илмий мақолалар ва тезисларни чоп этиш орқали талабалар билимини ошириш, масалалар ечиш, мавзулар бўйича тақдимотлар ва кўргазмали қуроллар тайёрлаш, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдаланиш ва бошқалар тавсия этилади.

Лаборатория ишларини ташкил этиш бўйича кўрсатмалар

Фан бўйича лаборатория ишлари ўқув режада кўзда тутилмаган.

Курс ишини ташкил этиш бўйича услубий кўрсатмалар

“Лексикология” фанидан курс иши муаяйн мавзу бўйича умумий яхлитликка эга илмий-амалий фикрларни акс эттирувчи лойиҳавий иш ҳисобланади. Курс ишиданга доир масалаларни акс эттиришга мос келиши талаб этилади.

Курс иши мавзунинг долзарблиги ва эришилган натижаларнинг амалиётга тадбиқи, унинг услубий даражаси ҳамда расмийлаштирилишига қараб баҳоланади. Курс ишини бажаришнинг муҳим босқичи режада белгиланган саволлар ёритилишида ўзаро назарий ва амалий алоқадорликни таъминлашдир. Курс ишининг таркибий тузилишини тўғри шакллантириш талабага унинг мақсади ва вазифаларини аниқ белгилаб олиш ҳамда кўзланган натижага эришиш йўлларини, шунингдек, курс ишини тайёрлаш босқичларини кетма-кет бажаришга имкон яратади. Курс ишининг таркибий тузилишини тўғри ишлаб чиқилиши талабага изланишнинг олдида қўйилган мақсад ҳамда натижаларини аниқ ифодалаш, фикрларни мантиқий баён этиш услублари ва курс ишини тайёрлаш босқичларини ажратиш имконини беради.

Курс иши талабанинг салоҳияти ҳамда фан бўйича чуқур билим ва амалий кўникмага эгаллигини намоён қилади. Курс ишида ўрганиладиган масалаларнинг назарий жиҳатлари, аниқланган муаммоларини, қўйилган вазифаларни таҳлил қилиш ҳамда муаммоларни ҳал этишни кўзлаган ҳолда режа тузилади ва шу асосида бажарилади. Талаба курс иши бўйича изланиш натижаларини ёритишда фаннинг амалий ютуқларни умумлаштирган ҳолда белгиланган муаммоларнинг ечими юзасидан йўл-йўриқларни ишлаб чиқади ва уларни бартараф этиш йўлларини тавсия этади.

Курс ишини ҳимоя қилишга қуйидаги умумий талаблар қўйилади:

- муаммони библиографик таҳлил қилиш;

- мавзу бўйича материаллар тўплаш;
- йиғилган материалларни муаяйн тизимга келтирилган ҳолда расмийлаштириш;
- тўпланган материалларни танқидий ўрганиш ва таҳлил қилиш;
- таклиф ва тавсияларни асослаб бериш;
- фикрни кетма-кетликда, муаяйн изчилликда баён қилиш;
- курс ишини қўйилган талаблар бўйича расмийлаштириш.

Курс ишларининг намунавий мавзулари

1. Le mot, la notion et la signification.
2. Les causes de l'évolution du sens des mots, la restriction et l'extension du sens. Lamétonymie et la métaphore.
3. Les causes extra-linguistiques. Les causes intra-linguistiques.
4. Les euphémismes, litote et hyperbole.
5. La restriction et l'extension du sens des mots.
6. Métonymie et synecdoque.
7. Métaphore et catachrèse.
8. Rôle des euphémismes, litotes et hyperboles dans la langue française.
9. Entrecroisement des tropes dans la parole.
10. La formation des mots.
11. La suffixation. La suffixation en tant que moyen de formation des mots. Origine des suffixes. Suffixes nominaux. La suffixation dans la classe des adjectifs, des verbes et des adverbes.
12. La substantivation et l'adjectivation. L'adverbialisations et le passage des mots autonomes aux mots outils.
13. L'abréviation. La composition des mots.
14. Les substantifs composés. Les adjectifs, les verbes et les adverbes composés.
15. L'abréviation. La composition des mots. Les substantifs composés. Les adjectifs, les verbes et les adverbes composés.
16. Les emprunts aux autres langues. Les causes de l'apparition de l'emprunt. Les emprunts au latin. Les emprunts au grec, à l'anglais.
17. Les emprunts aux langues romaines et germaniques. Les types d'emprunts.
18. Les causes de l'apparition de l'emprunt. Les emprunts au latin. Les emprunts au grec, à l'anglais. Les emprunts aux langues romaines et germaniques.
19. Phraséologie. Le sens a le mot phraséologie. Classification sémantique : trois types essentiels.
20. Locutions proverbiales. Particularités des locutions phraséologiques. La synonymie dans la phraséologie.
21. Classification sémantique : trois types essentiels. Locutions proverbiales. Particularités des locutions phraséologiques. La synonymie dans la phraséologie.
22. Les différenciations territoriales et locales du lexique français, la terminologie spéciale.
23. Les trois principaux groupes de dialectes en France féodale.
24. La formation de la langue française.
25. Les différenciations à l'état actuel. L'argot. Jargons de profession. La terminologie.
26. Les néologismes, ses types. Les archaïsmes. Les historismes.

Мустақил таълимнинг шакли ва мазмуни

Мустақил ишга ажратилган мавзуларни ўрганишнинг асосий мақсади мавзулар бўйича ишлаш жараёнида аудиторияда олиб борилган назарий ва амалий машғулотлар пайтида талабаларда ҳосил бўлган тасаввур, билим ва кўникмаларни янада чуқурлаштириш, мустақил ҳулосалар чиқариш ва турли илмий-амалий гипотезаларни олға суришга ўргатишдир. Талабаларнинг мустақил ишларининг моҳияти маълум мавзулар бўйича мустақил ишлаш натижасида оғзаки ва ёзма нутқ кўникмаларини мустаҳкамлаш, назарий билимларини чуқурлаштиришга йўналтирилган. Мустақил иш учун тавсия этиладиган мавзулар тегишли босқичдаги мавзуларнинг мантиқий давоми бўлиб, талабанинг ташаббусига кўра эркинлаштирилиши мумкин. Ҳар бир босқичнинг ўзига хослигидан келиб чиқиб мустақил иш шаклан турли даражада ва хилма-хил бўлиши мумкин.

Мустақил ишларнинг натижалари мавзу бўйича оғзаки савол-жавоб, аннотация, реферат, маъруза, тезислар, презентация, тақриз шаклида расмийлаштирилиши мумкин.

Талаба мустақил ишни тайёрлашда муайян фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда куйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалар бўйича маълум боблар ва мавзуларни ўрганиш;
- тарқатма материаллар бўйича маърузалар қисмини ўзлаштириш;
- талабаларнинг ўқув, илмий-тадқиқот, битирув малакавий ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фанлар бўлимлари ва мавзуларни чуқур ўрганиш;
- интерфаол ва муаммоли ўқитиш услубидан фойдаланиладиган ўқув машғулотлари устида ишлаш;
- ўқитишнинг янги педагогик технологияларига асосланган шаклларида (дистанцион таълим, электрон дарсликлар) фойдаланиш.

Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулари

1. Сўзнинг грамматик ва лексик маънолари
2. Сўз туркумлари ва уларнинг лексик, грамматик таснифи
3. Француз тили луғат таркибининг ривожланиш йўллари ва қонуниятлари
4. Метафора ва катакреза, метонимия ва синекдоха
5. Гипербола, литота ва эвфемизмлар.
6. Янги сўзлар ҳосил қилишнинг асосий йўллари
7. Турғун сўз бирикмалари. Сўз бирикмаларининг турлари
8. Фразеологик синонимия
9. Бошқа тиллардан ўзлаштирилган сўзлар
10. Сўзларнинг лексик-семантик қатламлари.
11. Лексик майдон тушунчаси.
12. Француз лексикографияси асослари

Дастурнинг инфор­мацион – услубий таъминоти

Мазкур фанни ўқитиш жараёнида:

– замонавий аудио-видео воситалари ва компьютер технологиялари ёрдамида маърузаларни ўқиш;

– семинар машғулотлари ақлий хужум, танқидий фикрлаш, тарози, бумеранг, диалог, полилог каби интерфаол усуллардан фойдаланиш;

– кичик гуруҳ мусобақалари, интернет янгиликлари ва илғор педагогик технологияларни қўллаш назарда тутилган.

Бундан ташқари тизимли ёндашув асосида талабаларнинг ўқиш – билиш фаолиятини тасвирлайдиган таълим жараёнининг лойиҳаси тузиб чиқилади. Таълим мақсади реал, аниқ диагностик бўлишига эришилади ва талабанинг билими, ўзлаштириши сифат объектив баҳоланади. Таълим жараёнининг тузилиши ва мазмуни яхлитлигига эришилади.

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Асосий адабиётлар:

1. Лопатникова Н.Н. Лексикология современного французского языка. М., 1982.
2. Тимескова И.М., Тархова В.А. Лексикология современного французского языка. – Л., 1964.

Қўшимча адабиётлар:

1. Абдушукурова Л.А. Stylistique du français moderne. Ташкент, 2004.
2. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология – Москва, 1977.
3. Timeskova I.N. Essai de lexicologie du français moderne. – Léningrad.1967.
4. Timeskova I.N. Exercices de lexicologie. Издательство Просвещение, - Ленинград. 1971.

Интернет сайтлари:

1. www.granddictionnaire.com
2. www.francophonnie.hachette-livre.com
3. www.portail.lettres.net
4. www.citationsdumonde.com

